

SELMA LAGERLÖF

Drottningen på Ragnhildsholmen

Ur *Drottningar i Kungahälla* (1899)

Det var en gång en kung, som kom ridande österifrån längs med Nordre älv för att fara ned till Kungahälla. Det var hänemot slutet av året. Det var tung luft och grå himmel, såsom som det ofta är vid den tiden.

Stigen, på vilken kungen red, slingrade sig fram över tuviga strandängar. Här och där stucko albuskar upp ur starrtuvorna, och längs med vägen hade de hopat sig, som om de voro nyfikna att se den, som red förbi. De till och med trängde sig ut över vägen, så att kungen hade svårt att föra fram hästen mellan dem.

Det var så sent på året, att allting var avlövat, och allt liv avstannat i skog och äng. På marken lågo sommarbladen grånade och förvissnade, och av de långa höstregnen hade de blivit hoppackade till ett dimmigt täckelse, under vilket otaliga spindlar och sniglar lågo i vintersömn.

Grått och dimmigt var det runtom, och kungen tänkte: »Detta är just ingen vacker väg för en kung att rida på.»

Men rätt upp från den sankta strandängen, nästan alldeles invid vägkanten reste sig det vackra Fontinsberget.

Längst nere vid foten omgärdades det av en rand klargul sand, så reste sig lodrätt ett stycke naken bergvägg, därpå löpte en rad av blågröna tallar fram på en smal avsats. Högre upp kom söndersplittrat berg, översilat av små, klara rännilar, så en räckla björkar med vita stammar och rödbrunt grenverk, så åter en sandrand. Men ovanför sanden reste sig berget med mäktiga, nakna, gråröda klippväggar ända upp till den djupgröna granskogen, som växte tät och kraftig uppe på den platta bergshöjden.

Men kungen hade ingen glädje av att vara så nära det vackra berget, ty dimflikar ströko fram över bergväggen, och molntappar hängde ned över den, och ur alla dess klyftor och träddungar steg grå regnrök. Och så kom det sig, att det mångfärgade Fontin syntes kungen likaså grått som allt annat.

Kungen suckade tungt och djupt, medan han red fram mellan albuskarna, som skakade ned på honom och hans häst ett helt regn av tunga droppar.

Med ens kände han sig så bedrövad, där han red, att han knappast förr känt sådan sorg. »Så är det ständigt för mig,» tänkte han. »Allting är grått och regnigt, där jag kommer. Seglar jag på havet, blir det dimma, så att jag ej ser handen framför mig, och rider jag ut en natt, så går

månen in i svartaste moln för att ej behöva lysa mig.

»Jag tror, att om jag fore till himmelen,» sade kungen, »så skulle alla stjärnor vara släckta, då jag komme dit.

»Det är detsamma med vad helst jag företager mig,» for han ut och knöt näven, där han red. »Andra, som blivit kungar hava mötts av prakt och heder och ära och glans, men jag är en riktig kung Gråväder. Jag har bara uppror att tänka på, och det är ej stor bit av landet, som vill lyda mig. Annat var det för de gamla kungarna, som sutto i Upsala och styrde hela riket. För dem kunde det duga att vara kung.

»Gud har väl bestämt, att det alltid skall vara så för mig,» sade han för sig själv.

Men på samma gång kämpade han emot och ville ej tro detta. Han höll inne hästen och lyssnade efter ett fågelkvitter. Det skulle ha varit honom ett tecken, att han bedrog sig.

Men himmelen stod jämnrå och berget dimhåljt, och alla fåglar voro dragna från landet. Det enda ljud, som hördes i sumpmarken var den lätta klangen av vattendroppar som rullat så långt ut på alkvistarna, att de ej kunde hålla sig kvar längre, utan föllo till marken.

Och kungens huvud sjönk allt djupare.

»Jag skulle vilja se något, som är brinnande rött,» sade han. »Jag skulle tycka om att se något korpsvart, som har guldglans i djupet, jag ville höra klar sång och klingande skratt.»

Åter såg han sig omkring, men allting var sig likt, och han märkte, att till och med den eljes så glittrande älven flöt fram mörk som en natt mellan sina vasstränder.

Han blev så nedslagen, att allt han ägde syntes honom fult och värdelöst. Han tänkte på sin välbyggda kungsgård, såsom om den vore en usel skogshydd. Alla hans segrar byttes i nederlag, och alla hans undersåtar tycktes honom vara nesliga bovar eller fattiga tiggare.

»Men allt detta ginge väl an att kämpa med,» tänkte han, »om jag ej hade min drottning. Det är det hårdaste av allt. Det kan vara tungt nog att leva, utan att jag också skall pinas med att tänka på en kvinna. Den omsorg jag bär för riket är sådan, att den ej lämnar mig en lugn stund. Och dock fordra människorna av mig, att jag skall lägga på mig en ny börda.»

Ty det förhöll sig så, att kungen var gift med en norsk kungadotter, och det var en rik och mächtig prinsessa, som var hans drottning, men olyckan var, att kungen hade blivit vigd vid henne redan då hon var ett barn.

De hade måst ställa det så, för att ingen annan skulle komma och taga bort henne, men nu syntes det kungen, att han vida hellre hade velat gå miste om henne.

Alltsedan bröllopsdagen hade drottningen bott på en liten klippholme, som låg ute i Nordre älv mitt för Kungahälla och kallades Ragnhildsholmen. Där hade man byggt upp ett

torn av sten, för att hon skulle kunna växa upp där i all trygghet, till dess att hon bleve så gammal, att hennes man kunde föra henne till sitt hov.

Men kungen hade hela tiden suttit hemma i sitt rike, och de hade alls ej råkats. Och fastän kungen väl visste, att drottningen var vuxen och fastän många påminde honom om att han nu borde föra hem henne, så kunde han ej komma sig för att hämta henne till hovet.

Han skyllde på uppror och han skyllde på svår tid, och år efter år lät han drottningen leva kvar i det grå tornet med några gamla fruar, som aktade på henne, och med intet annat att se på än den grå älven.

Nu var han äntligen på väg för att hämta drottningen. Men då han under vägen tänkt på henne hade ett sådant missmod fallit över honom, att han skilt sig från sitt följe för att få rida ensam och ostörd kämpa med sorgen.

Han kom nu fram ur albuskarna och red ut på en vid äng. Om det hade varit sommar, skulle han där sett stora hjordar av kor och får, men nu var där alldeles öde, ingenting annat att se än upptrampad mark och avbetade grästuvor. Och kungen sporrade hästen och red över ängen, så fort han kunde, för att ej hinna att bli mer missmodig, än han redan var.

Han var en tapper man, och hade det varit så, att kungadottern suttit fången i ett förtrollat slott, där jättar och drakar vaktat henne, så

skulle han kommit ridande i sporrsträck för att befria henne, men nu var olyckan den, att hon satt väl förvarad i sitt torn och väntade honom och att ingen i hela, vida världen nekade honom att äga henne.

Han ångrade bittert, att han allaredan hade gift sig med henne. »Allt, som är stort och stolt och fagert, det nekas mig,» sade han. »Icke en gång det skänkes mig, att få kämpa och tävla om min hustru.»

Och han red allt långsammare och långsammare, ty nu löpte vägen upp på en brant bergkulle, och där nedom vidtog Kungahällas långa gata.

Men uppe från toppen av kullen såg kungen tydligen framför sig den lilla Ragnhildsholmen, där hans drottning satt och väntade honom.

Han såg hur dystert den låg mitt i den svarta älven, han såg grå torvvallar löpa fram över den avvissnade marken, han såg tornets gråa stenväggar. Alltsammans syntes honom hemskt och avskräckande.

Det fanns ej en ljungtuva, som rodnade emot honom, icke ett grönt strå, som lyste på vallarna. Hösten hade gjort sin sak med nit och allvar, då den gått fram över landet.

Men det, som kungen längtade efter, var blixtrande rött och skarpt svart, som skiftar i guld, och han tyckte sig se, att här ej var rätta platsen att finna det.

Ju längre han såg på tornet, dess bättre förstod han, att det var som framväxt ur själva klippan. Det syntes honom omöjligt, att det på vanligt sätt hade blivit rest av människor. Det var berget självt, som en gång hade velat växa, såsom jorden växer upp till skog och gräs, och så hade tornet kommit till. Och han förstod varför det hade blivit så tungt och hemskt och betryckande.

När han nu tänkte på sin drottning, som vuxit upp där, trodde han, att hon måste likna en grovhuggen stenbild, som han sett stå över ingångsdörren till en kyrka. Han tänkte sig henne ej annorlunda än som en grå gestalt med långt, orörligt ansikte och med platt kropp och med händer och fötter, som voro två gånger längre och två gånger bredare än ännu någon människas varit.

»Men det är så mitt öde,» tänkte kungen och red vidare.

Och han kom färjestaden så nära, att väktaren på andra sidan lyfte hornet till läpparna för att blåsa ut hans ankomst, och vindbron drogs upp, och porten i det fasta tornet gled upp för honom.

Men så höjde kungen pannan och höll inne hästen. »Jag är ju ändå en kung,» sade han, »och ingen människa kan tvinga mig att göra vad jag ej vill. Ingen i hela världen kan förmå mig att fara och möta den där stenbilden. Jag skall väl ha någon glädje av att jag är en kung.»

Därmed svängde han om hästen och red tillbaka samma väg, som han kommit. Han red i stormande hast, liksom om han varit rädd för att bli fångad och saktade ej farten, förrän han kommit in bland albuskarna på strandängarna under Fontinsberget.

Och drottningen fick sitta kvar i det grå tornet och sörja och längta. Och hon hade lena kinder och blixtrande röda läppar, hon hade böljande, korpsvart hår, genomspunnet med guld, hon hade en röst, klar som sång och ett klingande skratt.

Men vad hjälpte det kungen? Han red bort på den smala vägen mellan alarna. Och var det ej mindre sumpigt och fuktigt än nyss omkring honom, så var det åtminstone ej mer, än sist han for där.

